

migraceonline.cz
o migraci ve střední a východní Evropě

Říjen 2013

Připomínky MKC Praha k návrhu vyhlášky o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely státního občanství

Marek Čaněk, Pavel Čížinský, Marián Sloboda

Abstrakt:

V srpnu 2013 zveřejnilo Ministerstvo školství, mládeže a sportu návrh vyhlášky o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely státního občanství a rozeslalo jej do připomínkového řízení. Návrh vyhlášky upravuje dosavadní podmínky zisku občanství České republiky a detailně stanovuje organizaci a obsah zkoušek, které budou muset žadatelé od 1. ledna 2014 skládat. Multikulturální centrum vypracovalo v rámci připomínkového řízení komentář, ve kterém se věnuje nejproblematičtějšímu bodem návrhu vyhlášky.

Česká republika má velmi nízkou míru naturalizace imigrantů, jak vyplývá z dat Eurostatu. Právní úprava podle nového zákona o občanství má potenciál zvýšit počty udělení občanství díky umožnění dvojího občanství anebo zjednodušenému přístupu k občanství ČR pro tzv. druhou generaci imigrantů. Na druhé straně zákon může představovat bariéru pro přístup k občanství ČR, jak se ukazuje případu zde připomínkové vyhlášky.

V ní se jedná jednak o zkoušku prokazující znalost českého jazyka na úrovni B1 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Podle ministerstva je cílem zavedení zkoušek z jazyka motivovat žadatele k výuce jazyka a zlepšit tak jejich znalost češtiny, které jsou základním předpokladem integrace cizinců do společnosti. Kromě na prokázání znalosti jazyka návrh zákona nově stanovuje jako podmínku zkoušku z reálií České republiky spočívající v prokázání základní znalosti ústavního systému a státních symbolů ČR a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích země. Jejím cílem je, podle důvodové zprávy, motivovat cizince k důkladnějšímu seznámení se s životem v České republice a pochopení běžných pracovních, vzdělávacích či sociálních témat. Současně návrh stanovuje jednotné hodnocení znalostí testovou formou a tím nahrazuje dosavadní pohovor před příslušným úřadem.

Podle důvodové zprávy sleduje Česká republika novým způsobem testování znalostí českého jazyka „současné trendy v oblasti integrace“. Je pravda, že od konce 90. let 20. století do současnosti vzrostl v Evropě počet států, které testují jazykové znalosti pro udělování občanství (18 ze 32 evropských států v roce 2010). Též se zvýšil – i když ne tak výrazně – počet států, které vyžadují testy občanství (12 ze 32 států v roce 2010). Nejsou to ale „trendy“ jednoznačné, jak například dokazují aktuální diskuse ve Francii a Německu. V obou státech zaznívají významné hlasy za zvýšení počtu naturalizací a usnadnění přístupu k občanství (např. od francouzského ministra vnitra či od německé Spolkové rady). Od odborníků zaznívají hlasy, že testy občanství jsou zbytečné. Nedá se od nich očekávat, že zvýší pocit sounáležitosti anebo zájem o politický systém země. Navíc neexistují prokazatelné studie dokládající jejich užitečnost.

Je třeba si uvědomit, že nový zákon o státním občanství s sebou přinese v oblasti požadovaných znalostí češtiny každopádně razantní skok. Současná úroveň zkoušek dle vyhlášky č. 137/1993 Sb., je zřejmě pod úrovní A1 a přesto rozhodně nelze říci, že by masově získávali občanství cizinci, kteří neovládají češtinu dostatečně. Zavedení zkoušek z češtiny pro získání trvalého pobytu na úrovni A1 v roce 2010 přineslo určité problémy, když např. i mnoho manuálně pracujících cizinců, kteří se česky běžně domluví, mělo s písemnými zkouškami problémy. Každé razantní zpřísnění v sobě skýtá riziko, že dojde k nefunkčnosti.

Za závažné považujeme také to, že náklady na učení se českému jazyku na přípravu a složení zkoušky budou přeneseny pouze na žadatele o české občanství. Pokud má stát zájem na tom, aby se imigranti v Česku učili českému jazyku, je třeba, aby se stát podílel na zajištění jazykových kurzů, které budou kvalitní a levné (či zdarma).

Obecně se domníváme, že podmínky pro získání státního občanství ČR by měly být nastaveny tak, aby je splnil běžný obyvatel České republiky. Je žádoucí, aby např. politického života se mohli účastnit všichni, kdo v ČR trvale žijí, tedy i ti cizinci, kteří nejsou jazykově příliš nadaní, avšak jejichž čeština je v běžném životě funkční. Podmínky získání státního občanství zajisté mohou v sobě obsahovat určitý motivační potenciál, tedy nutit cizince, aby se ve svých znalostech češtiny ještě trochu zlepšil, ovšem neměly by vytvářet překážku, která by pro skupinu méně jazykově nadaných cizinců byla reálně nepřekonatelná.

Kompletní znění připomínek je ke stažení [ZDE](#).

Návrh vyhlášky o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely státního občanství z dílny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchov je ke stažení [ZDE](#). Důvodové zpráva je stažení [ZDE](#).

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Dokument vznikl v rámci projektu „Zahraniční zaměstnanci na trhu práce“, který realizuje Sdružení pro integraci a migraci ve spolupráci s Organizací pro pomoc uprchlíkům a Multikulturálním centrem Praha. Mezinárodními partnery projektu jsou Caritasverband für die Diözese Osnabrück z Německa a Anti - Slavery International z Velké Británie.